

UTDANNINGSPOLITISK PROGRAM 2009-2013

MÅL:

Skolenes landsforbund vil ha et utdanningssystem som fremmer demokratisk fordeling av kunnskap og kompetanse. Utdanningssystemet skal sikre at hvert enkelt menneske får realisert sine evner og anlegg og rustes til aktiv samfunnsdeltakelse, samtidig som det skal sikre samfunnet nødvendig tilgang på kompetent arbeidskraft. Utdanning skal være et offentlig ansvar, under demokratisk kontroll og tilgjengelig for alle. Alle mennesker skal gis samme mulighet til utdanning og livslang læring, uavhengig av bakgrunn.

En viktig pilar i det norske samfunnet har vært at vi, uansett bakgrunn, går i den samme skolen, og lærer oss å arbeide sammen og respektere hverandre. Slik bør det fortsatt være. Skolen er den viktigste fellesskapsarenaen i Norge, og bidrar til å redusere forskjeller og ruste elevene til møtet med et mangfoldig samfunn. Skolenes landsforbund vil ha en fellesskole preget av likeverd, trygghet og kvalitet. Fellesskolen skal ha rom for alle. Skolenes landsforbund mener at fellesskolen skal styrkes, og at den skal være nasjonalt styrt.

Skolenes landsforbund vil presse regjering og skoleeier til å skrinlegge det markedsliberalistiske prosjektet med dets New Public Management som har svekket kvaliteten på utdanningen og ført til en ensidig teoritung skole.

Skolenes landsforbund arbeider for en oppvekst- og utdanningssektor som:

- Er underlagt nasjonal styring
- er basert på menneskerettighetene, tros- og religionsfrihet og antirasisme, og at skolen og barnehagen får en trosnøytral formålsparagraf som sikrer dette
- gir hjelp og støtte til å utvikle selvrespekt og kunnskap om egen bakgrunn
- legger sterk vekt på samhandling og samarbeid på tvers av ulike grupper
- likestiller teoretisk og praktisk kompetanse - slik at opplæringen blir knyttet opp til praktiske situasjoner og oppgaver, som skaper nysgjerrighet og motiverer til videre læring
- gir elever og foreldre adgang til innflytelse og samarbeid

Skolenes landsforbund arbeider for at alle skal få reelle og likeverdige tilbud om barnehage, grunnskole, videregående opplæring og høyere utdanning.

For å nå våre mål skal Skolenes landsforbund samarbeide innad i LO og med politiske partier som ønsker å arbeide for en demokratisk fellesskole.

Skolenes landsforbund kan samarbeide med organisasjoner utenfor LO fra sak til sak.

STANDPUNKTER:

Tilgang til utdanning - rettigheter

For at alle skal få likeverdig tilgang til all utdanning, fra barnehage til høyere utdanning, arbeider Skolenes landsforbund for:

- fullt ut offentlig finansiert grunnutdanning. Det skal ikke kreves egenandeler
- at grunnopplæringen fortsatt skal være 13 år

- fullstipendiering for å bo borte, dersom fylket ikke har ønsket utdanningstilbud på videregående nivå i rimelig nærhet av hjemmet
- at fristen for å benytte seg av ungdomsretten til videregående opplæring skal gjelde fram til og med 24 år
- likeverdig og gratis grunnskole- og videregående opplæring for voksne
- full dekning av livsopphold for voksne som tar førstegangs grunnopplæring
- styrking av den lovfestede retten til spesialundervisning
- at retten til tospråklig opplæring lovfestes for hele grunnopplæringen og at kommunen/fylket forpliktes til å gi tilbud
- at fagskolesystemet utbygges
- at universitets- og høyskolestudier i størst mulig grad skal være åpne
- å sikre en god offentlig voksenopplæring

Styringssystemer og finansiering

For å fremme grunnlaget for et sterkt, offentlig utdanningssystem der hele befolkningen er sikret grunnleggende rettigheter, arbeider Skolenes landsforbund for at

- det skal innføres klar politisk styring med tydelig ansvarsfordeling mellom styringsnivåene
- det skal være skolefaglig kompetanse mellom rådmanns- og skolenivå
- klassen gjeninnføres som enhet i grunnopplæringa og at klassestørrelsen på alle trinn defineres
- lærertettheten i hele grunnopplæringen økes
- nasjonale minstestandarder for personaltetthet i barnehager, SFO og grunnopplæring lovfestes
- overføringer fra staten til oppvekst- og utdanningssektoren i fylker og kommuner i større grad øremerkes
- fylkeskommunen fortsatt skal ha ansvaret for videregående opplæring
- fagskoler som bygger på fag- eller svennebrev sikres en forutsigbar og forsvarlig finansiering
- grunnforskning skal kunne drives fritt – oppdragsforskning må ikke være eneste mulighet
- at gjeldende ordning, der bevilgninger til høyere utdanning skal være basert på gjennomstrømmingen i institusjonene, avskaffes og erstattes av et system for finansiering etter samfunnsmessige behov og med økonomisk forutsigbarhet for den enkelte institusjon
- barnehagene og SFO skal være gratis
- barnehagene skal være offentlig eiet og drevet
- stykkprisfinansiering og lignende finansieringsformer avvikles

Andre rammefaktorer

For å sikre gode og forsvarlige arbeidsbetingelser i skole- og oppvekstsektoren, arbeider Skolenes landsforbund for at:

- det skal være en ansvarlig lærer tilstede i alle undervisningstimer
- arealnormene for undervisningslokaler, uteområder og arbeidsplasser for lærerne utvides, og alle normer skal gå klart fram av lover og forskrifter. Arealnormene i barnehageloven opprettholdes og gjøres bindende

- lederne må få tid til å utøve pedagogisk ledelse
- at pedagogisk arbeid skal avbyråkratiseres
- når lærere ivaretar administrative oppgaver skal dette kompenseres med tid og lønn
- ingen funksjoner skal privatiseres eller konkurranseutsettes
- det innføres lovfesting av retten til ett gratis måltid pr. dag for barnehagebarn og elever i grunnsopplæringen, og at alle skoler får kantine med kjøkken

Struktur

For å sikre alle lik tilgang til utdanning, arbeider Skolenes landsforbund for at:

- den offentlige skolen styrkes, og privatisering i utdanningssystemet bekjempes
- bostedsskoleprinsippet lovfestes som et organisatorisk grunnprinsipp i grunnsopplæringen (i videregående: nærmeste skole som tilbyr ønsket opplæring)
- en desentralisert offentlig skolestruktur opprettholdes
- systemet med såkalt fritt skolevalg avvikles
- offentlig videregående skole normalt skal stå for videregående opplæring for voksne
- videregående opplæring i yrkesfag fortsatt skal føre fram til fagarbeidernivået
- 2+2-modellen skal være hovedmodellen i yrkesopplæringen
- det skal være nok læreplasser til alle
- teori utover VG3-nivå i lærefagene må skje i regi av offentlig videregående skole
- ungdomstrinnet gis utvidete muligheter til utplassering i arbeidslivet
- elevbedrifter og andre tiltak som bidrar til innsikt i arbeidslivet videreføres og styrkes
- skoleeierne må pålegges et tilstrekkelig antall skoleplasser i videregående opplæring slik at opplæringsretten blir reell
- elever som kommer inn under oppfølgingstjenesten, må få tilpasset opplæring opp mot nærmeste videregående skole
- barnehager ikke bygges og drives av profitthensyn
- enhver barnehage skal ha en styrer, enhver skole en rektor og enhver SFO en leder
- førsteklasingene har felles skolestart

Innhold og arbeidsmåter

For å sikre at alle elever skal få muligheten til å tilegne seg lærestoffet og føle seg fullt ut inkludert, arbeider Skolenes landsforbund for at

- det utvikles fullverdige nasjonale læreplaner i hele grunnsopplæringen
- tospråklig opplæring intensiveres og forbedres på alle nivåer i grunnsopplæringen
- opplæring i fremmedspråk styrkes ved at aktuelle minoritetsspråk tilbys som fag for alle både i grunnskolen og den videregående skolen
- det ikke skal være et obligatorisk 2. fremmedspråk i grunnskolen
- barnehagen og skolen skal ha god tid og rikelig plass til lek og fysisk utfoldelse
- de praktiske og estetiske fagene styrkes i grunnskolen
- yrkesfagenes praktiske side styrkes i videregående opplæring
- det legges til rette for at samarbeidet mellom skole og næringsliv styrkes

- opplæringen tilpasses med økt vekt på tverrfaglighet, yrkesforankring og rom for differensiering gjennom sterkere føringer i læreplanene og økte pedagogiske ressurser
- lærerne må ha myndighet til å avgjøre valg av metoder i opplæringen
- det etiske grunnlaget for opplæringsvirksomheten og opplæringens innhold skal være basert på menneskerettighetene og ellers være religions- og livssynsnøytralt
- alternative vurderingsformer i grunnopplæringen videreutvikles, og karakterer og tradisjonelle eksamener gjøres overflødige
- nasjonale prøver og annen testing som fører til rangering avvises
- skolen legger vekt på å veilede elevene i læring og sosial kompetanse, og rådgiver- og sosiallærerressursen økes
- det ikke innføres læreplaner i barnehagene, men at rammeplanen videreføres
- en form for valgfagsordning innføres i grunnopplæringen

Kompetanse

For å sikre kvaliteten på tilbudene i barnehager, grunnskoler, SFO, videregående opplæring og høyere utdanning arbeider Skolenes landsforbund for at

- kompetansekrav til personalet skal nedfelles i lov og forskrift
- lærerne og førskolelærerne skal ha god faglig og pedagogisk utdanning
- lærerutdanningene styrkes i forhold til praktisk-pedagogisk innhold
- lærerstudentene utplasseres ved samme skole over lengre periode for å få en virkelighetsnær erfaring
- lærerutdanning tatt i andre land må i større grad kunne godkjennes
- det legges bedre til rette for rekruttering av lærerstudenter og lærlinger med innvandrerbakgrunn for framtidig arbeid i skoler og barnehager
- assistenter og miljøpersonale i skole, barnehage og SFO får relevant yrkesutdanning eller fagbrev
- ordningen med kombinasjonen av fagbrev og pedagogisk utdanning videreføres for yrkesfaglærere
- alle ansatte i utdannings- og oppvekstsektoren får rett til regelmessige og betalte permisjoner for videreutdanning og faglig oppdatering
- lærere i videregående skole tilbys kompetanseutvikling med hospitering i næringslivet kombinert med målrettet opplæring ved universitet eller høyskole
- alle lærere i lærer- og førskolelærerutdanningene jevnlig har praksis i utdanningssystemet
- grunn- og etterutdanning i norsk som andrespråk styrkes
- krav om pedagogisk utdanning og praksis for skoleledere gjeninnføres
- det utvikles en skolelederutdanning som vektlegger pedagogisk ledelse på linje med personalbehandling og økonomistyring

Yrkesetisk plattform

For å sikre at utdanningssystemet fungerer demokratisk og inkluderende, arbeider Skolenes landsforbund for at

- barnehagen og skolen skal verdsette mangfoldet
- likestillingsspørsmål prioriteres
- barnas og ungdommens egne erfaringer og opplevelse av mening skal respekteres og vektlegges i skolen og barnehagen

- alle former for mobbing, vold og rasisme – mellom elever, mellom personalet, mellom personalet og elever bekjempes
- det skal være tid og rom til etisk refleksjon og dialog i personalet og blant elevene
- det skal videreutvikles en åpenhet for god dialog mellom foreldre, elever og skolens personale

Globalisering

For å sikre at barnehagen, skolen og høyere utdanningsinstitusjoner bidrar positivt til en demokratisk verdensutvikling arbeider Skolenes landsforbund for at

- opplæringen skal bidra til å bevisstgjøre om miljøspørsmål og bruken av jordas ressurser
- opplæringen skal bidra til kritisk bevissthet i forhold til den økte liberaliseringen og markedsstyringen som globaliseringen fører med seg
- opplæringen skal bidra til kritisk bevissthet i forhold til konsekvensene av opprustning, krig og rasisme
- det ikke åpnes for frihandel med utdanningstjenester

Makt og innflytelse

For å sikre et velfungerende utdanningssystem, arbeider Skolenes landsforbund for at:

- elevrådenes innflytelse må styrkes på mellomtrinnet, ungdomstrinnet og i videregående skole
- barnehagebarna og elevene i småskoletrinnet må få systematisk trening i å fremme synspunkter og samarbeide for et godt og trygt miljø
- foreldrenes innflytelse må styrkes gjennom bedre tilrettelegging for skole-hjem-samarbeid
- det skal være tilstrekkelig med tidsressurser i barnehager og skoler til å føre dialog med foreldre og elever om forhold som må forbedres eller endres
- de ansatte i oppvekst- og utdanningssektoren sikres reell medinnflytelse på egen arbeidssituasjon